

NÁKLADY

UČEBNÍ TEXT

Vysvětlení pojmu „náklady“

- ▶ spotřeba prostředků, služeb, práce – tj. výrobních faktorů
- ▶ cena spotřebovaných vstupů

Význam nákladů

- ▶ ovlivňují cenu výkonů (výrobků, služeb)
- ▶ ovlivňují poptávku
- ▶ ovlivňují výsledek hospodaření

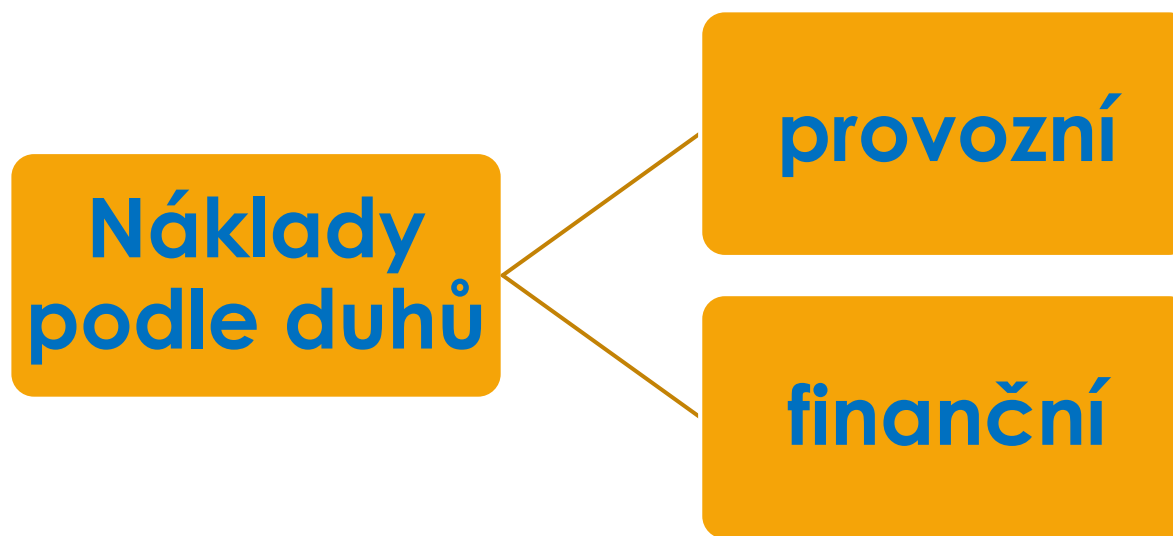
Musí se bedlivě sledovat, a to v celkové výši i jednotlivé druhy nákladů!

Členění nákladů

- ▶ **Náklady se člení z různých hledisek:**
  - **podle druhů:** provozní, finanční
  - **podle účelu – podle přepočtu na kalkulační jednici:** přímé, nepřímé
  - **podle jednotlivých provozoven**
  - **podle jednotlivých činností**
  - **podle vztahu ke změně objemu výkonu:** fixní, variabilní

Členění nákladů podle druhů

- ▶ 1. provozní náklady
- ▶ 2. finanční náklady

Provozní náklady

- ▶ spotřeba energie
- ▶ spotřeba materiálu
- ▶ spotřeba služeb
- ▶ opravy
- ▶ odpisy
- ▶ nájemné
- ▶ **osobní náklady**
- ▶ daně (z nemovitosti, silniční)
- ▶ pokuty, penále
- ▶ **mimořádné náklady - škody**

Osobní náklady

- ▶ hrubé mzdy zaměstnanců
- ▶ pojistné na zdr. a soc. pojištění (co hradí zaměstnavatel)

Finanční náklady

- ▶ placené úroky
- ▶ kurzové ztráty (akcie, obligace)

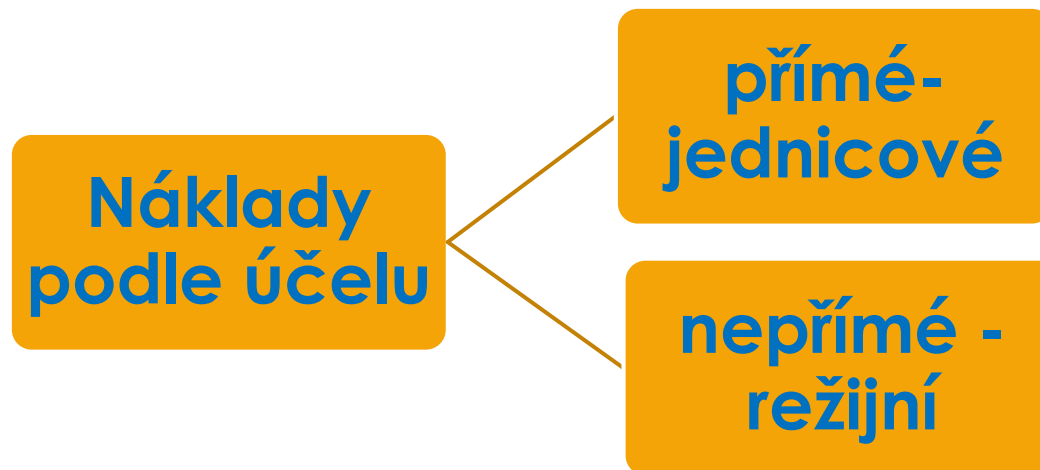

Členění nákladů podle účelu

- podle přepočtu na kalkulační jednici
(kalkulační hledisko)

kalkulační jednice – např. 1 výrobek (tričko, pár bot...)

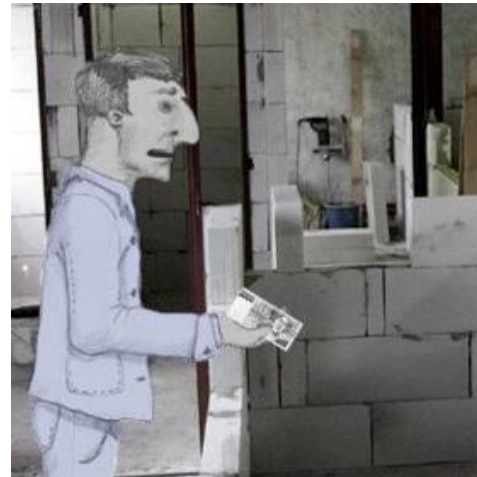
- 1. přímé - jednicové
- 2. nepřímé - režijní

Přímé náklady

Dají se přímo přepočítat na kalkulační jednici

- ▶ např. spotřeba základního materiálu
- ▶ např. úkolová mzda výrobního dělníka

Nepřímé – režijní náklady

*Nedají se přímo přepočítat na kalkulační jednici
(přepočítávají se pomocí tzv. rozvrhové základny)*

Jsou to náklady společné

- např. mzda účetní
- např. spotřeba energie za celý podnik

Náklady podle jednotlivých provozoven

- ▶ Náklady nestačí sledovat v celkové výši podniku, ale i v rámci jednotlivých provozoven.

Náklady podle činností

- ▶ **Náklady nestačí sledovat v celkové výši podniku, ale podle jednotlivých činností – např. obchod s lahůdkami:**
  - *náklady na výrobu*
  - *náklady na prodej*
  - *náklady na dopravu*

Náklady podle vztahu ke změně objemu výkonů

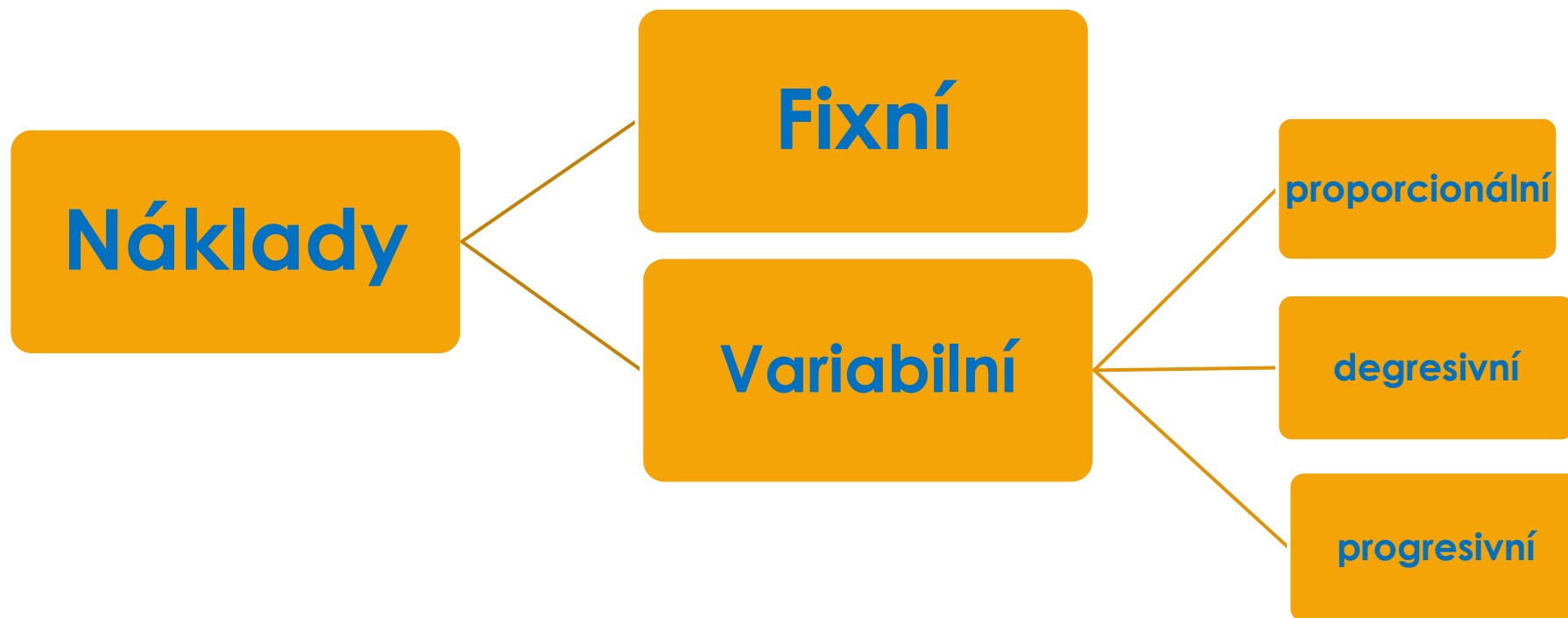
To znamená, zda se náklady mění (a jak) či nemění v závislosti na změně objemu výkonů (např. výroby)

K zamyšlení:

Když se zvýší výroba, jak se změní spotřeba materiálu?

Když se zvýší tržby v prodejně, jejíž prostory si pronajímám, jak se to projeví na nájemném?

Náklady podle vztahu ke změně objemu výkonů

Fixní náklady

- ▶ V závislosti na změně objemu výkonů se v **celkové výši nemění**
- ▶ Jestliže se **zvyšuje objem** výkonů, v **přepočtu na jednotku výkonu klesají**

- ▶ **Příklad:**

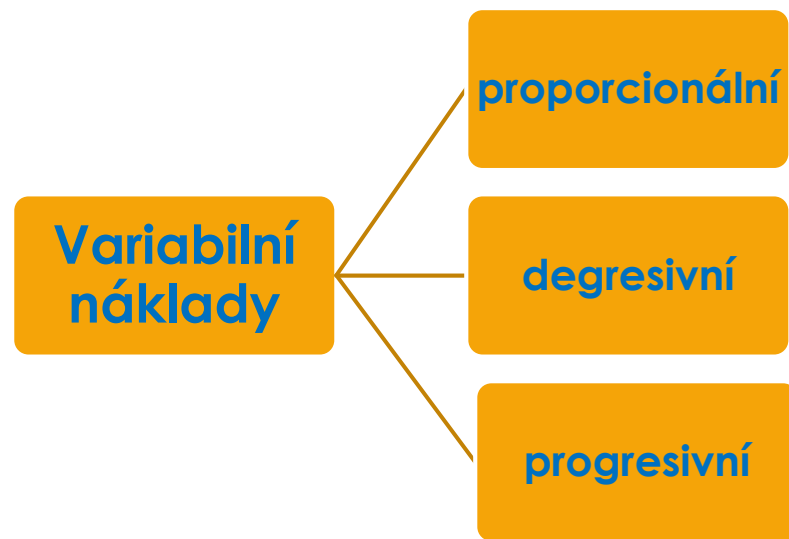
Vyrobíme více → **nájemné se nemění,**

ale když přepočítáme na 1 výrobek → **nájemné klesne**

Variabilní – proměnlivé náklady

- ▶ V závislosti na změně objemu výkonů se **ve své celkové výši mění**

Proporcionální náklady

- ▶ Mění **se stejně rychle** jako objem výkonů
- když objem výkonů stoupá, zvyšují se **přímo úměrně**
např.: spotřeba základního materiálu
- ▶ V **přepočtu na jednotku výkonu se nemění** – spotřeba na 1 výrobek zůstává stejná

Příklad:

- *na 1 botu se spotřebuje pořád stejně kůže, i když jich vyrobím více*
- *když se zvedne výroba bot o 20 %, zvedne se spotřeba kůže také o 20 %*

Degresivní náklady

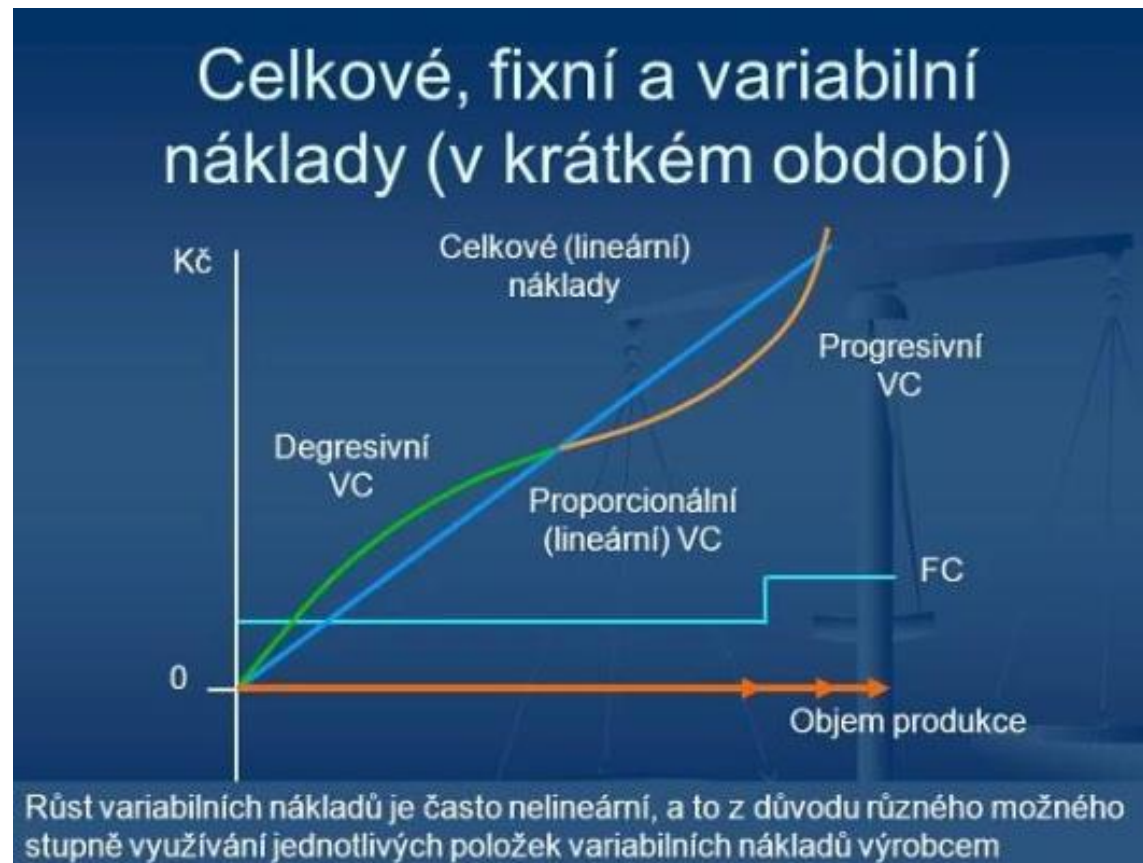
- ▶ Mění se s objemem výkonů, a to následovně:
  - **při růstu objemu výkonů rostou pomaleji**
  - **v přepočtu na jednotku výkonu klesají**
- ▶ **Příklad:** logistické náklady – na dopravu, na skladování, na manipulaci, na balení
  - Když se zvedne množství přepravovaného nákladu o 30 %, vzrostou dopravní náklady o 15 %.
  - Když se přepravuje velký náklad, vyjde doprava na 1 výrobek daleko levněji, než při dopravě malého množství kusů.

Progresivní náklady

- ▶ Mění se s objemem výkonů, a to následovně:
  - **při růstu objemu výkonů rostou rychleji**
  - **v přepočtu na jednotku výkonu stoupají**
  - **podniku se tedy příliš nevyplatí**
- **Příklad:**

Aby podnik dosáhl vyššího objemu výroby, dělníci pracují přesčas, v noci a ve dnech pracovního klidu – mzdy pak rostou díky příplatkům rychleji než objem výkonů.

Grafické znázornění variabilních a fixních nákladů

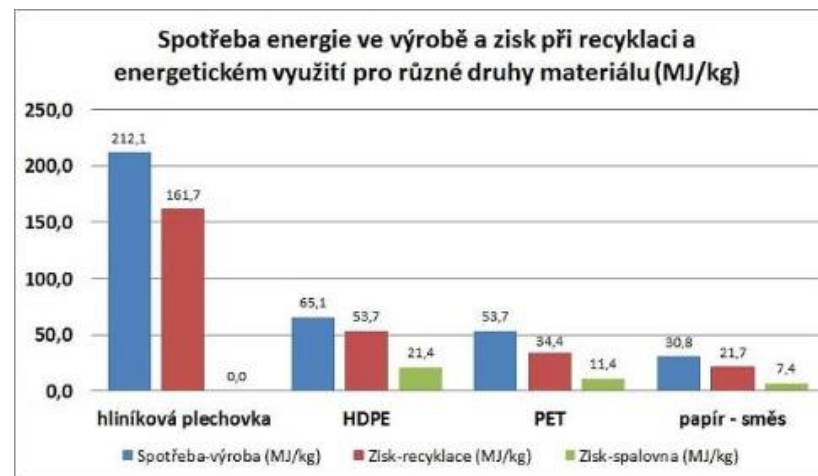
Snižování nákladů

Je jedním ze základních cílů obchodního závodu

Snížení nákladů

- ▶ neplýtvat
- ▶ lépe organizovat práci
- ▶ zateplení budovy
- ▶ pořídit stroje s nižší spotřebou energie
- ▶ mechanizovat, automatizovat výrobu

Závěrem

*Děkuji za pozornost.
A mějte paměť jako slon!*

